

Volver, el millor Almodóvar?

Toni Roca

"También Volver de Almodóvar, que huele a éxito, y merecido, puede afectarle el síndrome del éxito castigado. Si usted piensa verla, hágalo antes de que le cuenten nada, niéguese especialmente a que le expliquen su 'secreto' vaya al cine antes de que unos le digan sí y otros lo contrario, porque si la película triunfa, comenzarán a lloverle a palos. Contra esto parece que no hay remedio."

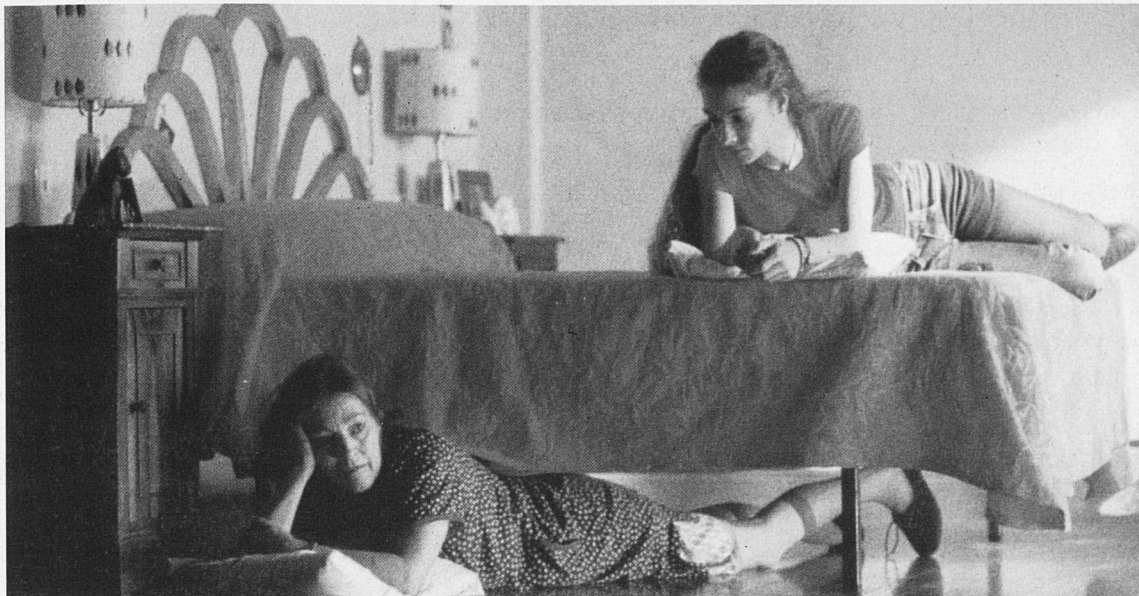
David Galán)

La resposta, encara calenta l'opinió per a una molt recent visió —dos hores a penes— de la darrera pel·lícula de Pedro Almodóvar, és, sense dubte, sense espai per al dubte, positiva i rotunda. Sí, ens trobem davant de la millor cinta de l'autor de *Mujeres al borde de un ataque de nervios*, opinió que, ateses altres experiències a l'entorn del cinema d'Almodóvar, al pas del temps —i vull oblidar-me de la discreta, avorrideta, *Tacones lejanos*— a la vora dels dies que vindran agafarà forma i estil, convenciment i resolució

plena de trobar-nos tot just a la vora d'una obra mestra, fins al punt que, malgrat caure en el tòpic més vulgar possible, podem dir que tindrem un abans i un després de *Volver* al llarg d'una filmografia apassionada. *Volver* marcarà orientació, sentit de la navegació i adreça molt concreta d'ara endavant. Si *Mujeres...* obrí la porta, grossa i enorme, a un nou concepte dins els paràmetres almodovarians probables i fou capaç de senyalitzar per on havien d'anar les coses, la cinta que ara ens ocupa s'ubicarà, en relació al futur d'Almodóvar, a un lloc vital i a considerar. I els fets ens ho demostren. Si *La mala educación* tancava una extraordinària etapa de creació i fertilitat admirable, *Volver* n'obrirà una altra. Ara, superada tota la trama per films d'exquisida qualitat, quan es qüestionava la factura tècnica dels seus film, que tot, a la influència d'aquell Madrid de la *movida* —morta, enterrada i sepultada— podria semblar, però no, producte de la improvisació, Almodóvar ara, serè, madur, reflexiu, aixeca ja definitivament el vol com una àguila majestuosa i, la veritat, una mica superba perquè ningú es perfecte. Almodóvar entra —ja hi era— per dret propi en el camí de la glòria i confirma, d'una vegada per totes, que, avui per avui, és un dels grans directors d'Europa i de part de més de l'Atlàntic. Però de tota manera el problema de cara a un futur no llunyà, serà la dificultat per superar en qualitat. En tot cas, el temps, que sempre posa les coses al seu lloc definitiu, en revelarà, una vegada més, la veritat quasi absoluta. La cinta és pura emoció. Com si es tractés (i demano perdó per al meu atreviment) d'una pel·lícula a l'estil, a la moda, a la forma i a l'altura de Douglas Sirk. Així com sona.

Volver.

Volver, a través d'una complexa història en què de forma fonamental la dona adquireix un protagonisme total, s'articula sobre sonnis, desitjos, esperances (però també/també pors, fracassos evidents) teixits de manera calculada, a sang freda. Emocions i sensacions que traslladades posteriorment a la realitat del rodatge es torna pur foc de passió desfeta, tempesta oberta a l'horitzó, drama i melodrama perdurable amarats sempre pel toc de l'emoció, de la intensitat que s'encadenen pla rere pla, imatge rere imatge, elements, cal no oblidar-ho, presents, com a banda sonora personal, intransferible, al llarg de tota la filmografia de Pedro Almodóvar. Per a aquesta ocasió el director, diuen, que ha tornat al seu univers personal de la Manxa, encara que penso que aquest viatge als seus llocs d'origen, de vegades de forma clarament implícita, altres de manera més o menys indirectes, aquest món de la seva infantesa i primeres experiències —abans, és clar, d'entrar a Telefónica— molt sovint i ja en el seus orígens, *Pepi, Luci, Boom y otras chicas del montón*, hi era present. La Manxa fou una sensació, una imatge i percepció visible al seu cinema més personal. I més dolorós, és clar. Ara, insisteixo, tothom reitera la tornada a la cultura, a la forma de veure i entendre les coses, l'educació rebuda i experimentada per Almodóvar mentre durava l'estada al seu poble natal fins que decidí viatjar a Madrid. Recordau, a tall d'exemple, *La flor de mi secreto*. Aquí, el món que configura i perfila el director —el pasat— es posa en evidència als pocs minuts d'iniciada la projecció i dona al film clima, atmosfera, i fins i tot, meteorologia. Però no és el tema principal. En realitat és l'excusa, el pretext perquè el realitzador de *Todo sobre mi madre* presenti un ample document, en realitat una visió, sobre i a l'entorn del món modern, del món contemporani que, dia a dia, minut a minut ens envolta. El dolor, la sang, la irrealitat, la mort, el sexe, la renúncia, l'amor, el sacrifici, la solidaritat, el que és, en teoria, real, són ombres i llums que s'escampen i es belluguen per tot arreu. Per tot arreu de la cinta, i que Almodóvar controla quasi a la perfec-

ció. Des del principi —memorables les seqüències inicials— la cinta impregna d'emoció delicada l'espectador. Després, mentre es desenvolupen els dramàtics esdeveniments, el to puja, vibra i esclata fins al desenllaç d'una pel·lícula que, crec, és memorable. Amb habilitat i sensualitat el director mou les peces de la història, penetra fins al fons en les diverses psicologies dels personatges, els fa creïbles alhora que ens mostra la seva sensibilitat mentre la nota entranyable d'aquestes ànimes perdudes mostren feblesa, rigor i duresa extrema. Pel·lícula sobre la mort, sobre les influències dels nostres avantpassats que, des del més enllà, projecten sobre els humans, atàvics, tal vegada, sentiments, velles tradicions transmeses per via oral a través de generacions, històries de pors i d'inquietuds que han omplert llargues vetllades vora al foc a nits eternes de la Manxa. Tot aquest món és recollit per Almodóvar mercès a un guió molt ben escrit, elaborat amb rigor i talent.

Del llarg repartiment, essencialment femení, cal destacar la presència d'una de les primeres fonts d'inspiració del director, la sempre notable Carmen Maura que protagonitzà totes les primeres cintes d'Almodóvar fins arribar el trencament, el cop produït arran de l'estrena de *Mujeres...* Ruptura que fou, diuen que fins i tot molt violenta, després de la cerimònia dels Oscars de Hollywood quan l'esmentat film optava, finalment sense èxit, al guardó de la millor pel·lícula estrangera de parla no anglesa, premi que va haver d'esperar el 1999 amb *Todo sobre mi madre*. I això vol dir que des del 1988 les relacions Maura/Almodóvar eren impossibles. No existien. Fins arribar a *Volver*, on es recupera una figura cabdal i vital al món d'Almodóvar. Val a dir que Carmen Maura, ofereix una de les seves millors interpretacions davant la càmera. Però, amb ella, tot una selecció de dones esplèndides i que donen el to i la força. Grup de dones exemplars format i unificat per Blanca Portillo, Lola Dueñas, Penélope Cruz, Chus Lampreave i, tota una revelació torbadora i enlluernadora, Yohana Cobos. ■